

שיטת הבחירות לכנסת

חוק-יסוד: הכנסת קובע כי רק מפלגה או כמה מפלגות שהחליטו להתמודד יחד רשאיות להגיש רשימת מועמדים. חוק המפלגות, התשנ"ב-1992, אוסר רישום של מפלגות אשר יש במטרותיהן או במעשיהן, במפורש או במשתמע, משום שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, הסתה לגזענות או תמיכה במאבק מזוין של מדינת אויב או של ארגון טרור נגד מדינת ישראל. החוק אוסר גם את רישומה של מפלגה אשר יש יסוד להניח כי תשמש מסווה לפעולות בלתי חוקיות.

על-פי חוק-יסוד: הכנסת, הבחירות לכנסת אמורות להתקיים מדי ארבע שנים, אך הכנסת או ראש הממשלה רשאים לפעול להקדמת הבחירות, למשל באמצעות חוק להתפזרות הכנסת. גם אי-קבלת חוק התקציב עשויה להביא להקדמת הבחירות. אפשר שכהונת הכנסת תימשך יותר מארבע שנים: כאשר מתקצרת תקופת כהונתה של כנסת מסוימת, מתארכת תקופת כהונתה של הכנסת שלאחריה.

בחלק מן המפלגות מתקיימות בחירות מקדימות (פריימריז), שבהן נבחרים מועמדי המפלגות לכנסת על-ידי חברי המפלגה. יש מפלגות שבהן מוסדות המפלגה (בדרך כלל מרכז המפלגה) בוחרים את המועמדים, ואילו במפלגות אחרות המועמדים נקבעים על-ידי מנהיגיהן.

שיטת הבחירות לכנסת נדונה בעיקר בשני חוקים, חוק-יסוד: הכנסת (שנחקק בשנת 1958), וחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969.

To compete להתמודד

רשאיות - יכולות

Explicitly במפורש

To be evident במשתמע

Rejection, dismissal שלילה

Incitement הסתה

Armed struggle מאבק מזוין

Guise מסווה

Introduction הקדמה

Scattering התפזרות

Budget תקציב

Service in senior position כהונה

Institutions מוסדות

העקרונות שעליהם מושתתת שיטת הבחירות

שיטת הבחירות בישראל קבועה בסעיף 4 לחוק-יסוד: הכנסת, אשר לפיו הכנסת תיבחר בבחירות כלליות, ארציות, ישירות, שוות, חשאיות ויחסיות.

- כלליות. הזכות לבחור ולהיבחר: לכל אזרח ישראלי בן 18 לפחות יש זכות להצביע; לכל אזרח ישראלי בן 21 לפחות יש זכות להיבחר. נשיא המדינה, מבקר המדינה, שופטים ודיינים, קצינים בצבא הקבע ועובדי מדינה בכירים אינם רשאים להעמיד עצמם לבחירה, אלא אם כן התפטרו מתפקידם 100 ימים או שלוש שנים לפני הבחירות, לפי המצוין בחוק הבחירות לכנסת.

- ארציות. כל מדינת ישראל היא אזור בחירה אחד, בכל הקשור לחלוקת המנדטים.

- ישירות. בוחרים לכנסת במישרין, ולא באמצעות גוף של בוחרים (כפי שנהוג למשל בבחירות לנשיאות ארצות הברית).

- שוות. כל קולות הבוחרים שווים במשקלם.

- חשאיות. פעולת הבחירה נעשית בחשאיות, מאחורי פרגוד. עיקרון זה מבטיח את הגינות הבחירות וכוונתו למנוע הפעלת לחץ על הבוחרים אשר לאופן הצבעתם.

- יחסיות. כל רשימת מועמדים מיוצגת באופן יחסי לכוחה האלקטורלי, ובלבד שעברה את אחוז החסימה.

חלוקת המושבים בכנסת

על-פי עקרון יחסיות הבחירות, רשימות אשר עברו את אחוז החסימה זוכות במספר מושבים בכנסת שהוא יחסי לכוחן האלקטורלי. מספר הקולות שהם שווי ערך למושב אחד בכנסת נקבע בחלוקת מספר הקולות הכשרים אשר ניתנו לרשימות שעברו את אחוז החסימה, ב-120 מספר המושבים בכנסת.

מושתתת Based upon

קבועה Fixed, routine

חשאיות Secrecy

יחסיות Relatively

לפי According to the specified
המצוין

במישרין Directly

פרגוד Screen, divider

הגינות Decency

כוונה Intention

למנוע To prevent

לחץ Stress

ובלבד Provided that only

חסימה Limit, barrier

שווה ערך Of equal value

עודפים Leftover, surplus

דרוש Needed

הסכמי עודפים -

Surplus vote agreements

נפטר Passed away

הקולות העודפים שקיבלה רשימה, שמספרם אינו מגיע למספר הדרוש למושב אחד, מועברים בין הרשימות שיש ביניהן הסכמי עודפים. אם אין הסכמי עודפים בין רשימות שזכו בעודפי קולות, קולות אלה ניתנים לרשימות שלהן מספר הקולות הקרוב ביותר למספר הדרוש למושב. שיטה זו ידועה כ"שיטת בדר-עופר", על שם חברי הכנסת יוחנן בדר ואברהם עופר שהציעו להנהיג אותה..

לכנסת נכנסים המועמדים לפי סדר הופעתם ברשימת מפלגתם. אם נבחר נפטר או התפטר מחברותו בכנסת מסיבה כלשהי, ייכנס במקומו המועמד הבא אחריו ברשימת המועמדים.